

UNIVERSALUS DIZAINAS MOKYMUISI – MOKYMOSI SĖKMĖS KELIAS KIEKVIENAM IR KIEKVIENAI

Mokiniai labai skiriasi pagal tai, ko jie mokosi (ką jie suvokia), kaip jie mokosi (kaip jie apdoroja medžiagą) ir kodėl jie mokosi (kas juos domina ir motyvuoja). Jei ugdymo turinys sudaromas turint omenyje „vidutinį statistinį“ mokinį, jis neapreps daugiau mokinių, nes mokiniai mokosi įvairiausiais būdais. Nėra dviejų mokinių, kurie būtų panašūs savo mąstysena, mokymosi būdu, gebėjimais ir pomėgiais.

UDM tikslas nėra užtikrinti, kad kiekvienas mokinys visada gauna tik aukščiausią įvertinimą.

Pagrindinis UDM principas yra **įgalinti mokinį**, o ugdytojo vaidmuo – padėti mokiniams pasiekti tikslus lengviausiu jiems įveikiamu būdu.

UDM - požiūris, padedantis kurti mokymosi aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali sėkmingai dalyvauti, nepaisant skirtingų gebėjimų, patirties ar poreikių.

Universalus dizainas mokymuisi (UDM) – tai mokslo įrodymais pagrįsta ugdymo prieiga, pripažįstanti individualius mokinių skirtumus ir suteikianti visiems vienodas galimybes pasiekti sėkmę per lanksčių ugdymo tikslų, ugdymo metodų, priemonių, mokinių pasiekimų vertinimo būdų taikymą. Tai ugdymo prieiga, lengvinanti įtraukiojo ugdymo įgyvendinimą ir stiprinanti jo tvarumą formaliuoju ir neformaliuoju būdu visuose švietimo lygiuose (Meyer, Rose, Gordon, 2014; Fornauf, Erickson, 2020; Meier, Rossi, 2020).

UDM tikslas – dirbant įtraukioje klasėje, atliepti visų joje besimokančių mokinių poreikius. Jis leidžia atsakyti į pedagogams itin rūpimą klausimą – kaip sukurti geriausias sąlygas klasėje kiekvienam mokiniui ugdytis savo potencialą ir siekti asmeninės pažangos.

Taikydamas UDM pedagogas gali sukurti lygias galimybes mokiniui prieiti prie būtino mokymosi turinio, jį pasiekti ir jo mokytis.

UDM PRINCIPAI PADEDA UŽTIKRINTI GERESNĮ MOKYMO PRIEINAMUMĄ NE TIK SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ VAIKAMS BET IR VISIEMS VAIKAMS, ATSIŽVELGIANT Į JŲ INDIVIDUALIAS GALIAS:

Veiksmingai įgyvendinus UDM, mokiniai geba prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi ir pažangą. Pojūtis, kad yra įvairių sudominimo, turinio pateikimo, rezultatų pateikimo ir vertinimo būdų bei galimybės apmąstyti tas patirtis, suteikia mokiniams žinių ir įgūdžių būti pasitikinčiais savo jėgomis ir visą gyvenimą besimokančiais asmenimis.

Universali mokymosi aplinka aprėpia kiekvieną mokinį – ji parengia kiekvieną įsitraukti ir mąstyti įtraukiai. Taip pat rodo, kad visi mokiniai yra skirtingi, kad kiekvienas turi savo stiprybių ir kad kiekvienas turi savo poreikių, ir kad visa tai yra normalu. Ji rodo mokiniams, kad yra daug būdų sėkmingai pasirodyti, daug būdų išspręsti problemas ir iš jų pasimokyti.

Tai, ko išmokstama mokykloje, ir yra svarbiausia, nes vėliau mokiniai vienas kito gyvenime bus suaugusieji, kolegos, vieni kitų vadovai, mentorai ir atrama. Kuo mokymo klasė yra universalesnė ir įtraukesnė, tuo daugiau bendruomenių ir darbuotojų taps universalomis bei įtraukiomis, nes tokia aplinka bus visiems geriausiai žinoma. Galiausiai tai reikš, kad „mes visada taip dirbome“.

- Visų mokinių skirtybių pripažinimas.
- Lygiateisiškumo visų mokinių atžvilgiu puoselėjimas.
- Sąlygų visaverčiam dalyvavimui sudarymas.
- Vienodų mokinių teisių užtikrinimas.
- Bendruomenės santykių kūrimas.

Planuojant veiklas taikomos UDM pagrindinės dalys / žingsniai:

- pamokos (susitikimo) tikslo formulavimas;
- kiekvieno mokinio įtraukimas ir motyvavimas;
- „**pastoliai**“ (pastoliavimas - išankstinė apgalvota pagalba mokiniui, reikalinga tam, kad jis išvengtų kliūčių ir pasiektų mokymosi tikslą. Tai gali būti pritaikyta mokymosi medžiaga, mokymosi priemonės, nukreipiantys klausimai, galimybė dirbti su kitu (-ais) mokiniu (-iais), mokinio padėjėju, spec. pedagogu, skaitmeninės priemonės, kito mokymosi būdo ar vietos pasiūlymas ir kt.). Parama apgalvojama iš anksto ir teikiama kiekvienam mokiniui, kuris susiduria su mokymosi kliūtimis ar ypatumais.
- medžiagos pristatymas skirtingais būdais;
- skirtingos mokymosi veiklos;
- išmokymo demonstravimas skirtingais būdais;
- refleksija.

UNIVERSALUS DIZAINAS MOKYMUISI

REMIASI TRIMIS PAGRINDINIAIS PRINCIPAIS

1. SUDOMINIMO metodai - universalios ir visiems vienodos ugdymo(si) priemonės: Kiekvieno mokinio mokymosi stilius bei gebėjimai ir susidomėjimo įvairiomis mokymosi galimybėmis būdai yra saviti. Tam, kad mokiniai labiau susidomėtų, mokytojai turi perprasti, kuo mokiniai domisi, ir padėti toliau stengtis, atkakliai siekti tikslo ir patiems susireguliuoti savo mokymosi įpročius.

2. TURINIO PATEIKIMO metodai - mokinių įsitraukimas į ugdymo procesą lygiomis galimybėmis.

Rekomenduojama naudoti daug turinio, kurį reikia išmokyti, pateikimo būdų. Jei turinį pateiksite tik vienu būdu, turinys bus naudingas tik tiems, kurie jį gali lengvai suvokti būtent tokiu būdu. Jei turinį pateiksite keliais būdais, tada:

- 1) nauja mokymosi medžiaga bus pasiekiamą didesniame mokinių skaičiui;
- 2) nauja informacija bus patiprinama keliais būdais;
- 3) labiau tikėtina, kad mokiniai taps mokymosi ekspertais: susipažinę su keliais informacijos priėmimo būdais, jie supras, kuris jiems labiausiai tinka, o tada galės patyrinti kelis būdus, kaip jiems reikėtų išmokyti naują informaciją.

3. REZULTATŲ PATEIKIMO metodai - universalus ugdymo(si) erdvių ir laiko planavimas:

Dažniausiai pasitaikantys ir visiems įprasti rezultatų pateikimo būdai yra rašomieji darbai ir atsakinėjimas žodžiu. Tie metodai turėtų būti taikomi mokiniams, kurie gerai sugeba minėtais būdais pademonstruoti tai, ko išmoko, tačiau reikia leisti naudoti ir kitus variantus. Siekiant patenkinti visų besimokančiųjų poreikius dėl rezultatų pateikimo būdo, ypač svarbią reikšmę turi galimybės panaudoti fizinę veiklą, bendravimą ir vykdomąsias funkcijas (t. y. skirtingus organizavimo, planavimo ir užduočių vykdymo būdus).

- Tam gali būti naudojami tokie metodai:
- Netikėtas faktas,
- Įtaigus pasakojimas ar istorija,
- Probleminė situacija,
- Vaizdo įrašas ar garsas,
- Smagi/liūdna istorija,
- Sensoriniai dirgikliai (daiktas, kvapas, garsas),
- Taktiliniai užsiėmimai,
- Bendri susirinkimai, klausimų aptarimui,
- „Kas nutiktų, jei...“,
- Nusiramino žaislų naudojimas,
- Darbas poroje/individualus,
- Įtraukimas per žaidimą, kūrybą, veiksmą,
- Signalai - priminimai ir daugybė kitų.

- Keletas turinio pateikimo metodų pavyzdžių:
- Žaidimas – pagrindinė mokymosi forma (planuojant mokymą atsižvelgti į mokinio amžių),
- Vaikai mokosi veikdami, bandydami ir tyrinėdami,
- Informacija efektyviau priimama per sensorinius pojūčius,
- Informacija pateikiama per kalbą, istorijas ir pasakojimus,
- Rodoma, kaip daryti, vaikas stebi ir mėgina kartoti,
- Tiesioginis tyrinėjimas gamtoje / aplinkoje,
- Ilgalaikiai projektai padeda įtvirtinti žinias,
- Per kūrybą vaikas supranta ir įsisavina turinį,
- Bendradarbiaudamas vaikas mokosi komunikuoti ir suprasti pasaulį.

- Svarbiausia – procesas, pastangos ir emocinė sėkmė, kuriame itin svarbu pozityvus grįžtamasis ryšys, o ne rezultato tikslumas,
- Leiskite ugdytiniams savo mintis, išvadas, atsakymus pateikti kuo įvairesnėmis formomis - įrašyti į garso laikmenas, nufilmuotus video ir kt,
- Papasakoti prieš grupę ar Jums individualiai,
- Kartais vaikai labiau geba nupiešti tai, ką jie žino tam tikra tema, negu apie tai papasakoti,
- Po užduoties kuriamas bendras plakatas, kuriame sudedami, eksponuojami vaikų darbai,
- Sustiprinamųjų veiksmų naudojimas,
- Vaikui pateikiama suprantama refleksija: „Šiandien išmokai...“, „Rytoj galėsime pabandyti...“,
- „Prieš“ ir „po“ palyginimai,
- Prieš užsiėmimą pateikti vaikams diskusijos klausimus, kurie bus užduoti jos metu. Taip jiems bus laiko suformuluoti atsakymą bei apgalvoti, kuom jie nori pasidalinti su grupe/klase.